

E.T.A. HOFFMANN

KÜÇÜK ZACHES
NAMIDIĞER ZINNOBER

ÇEVİRİ: BİLGE UĞURLAR - TÜRKİS NOYAN

E.T.A. HOFFMANN
KÜÇÜK ZACHES
NAMIDIĞER
ZINNOBER
BİR MASAL

Can Klasik

Küçük Zaches Namıdiğer Zinnober, E.T.A. Hoffmann

Almanca aslından çevirenler: Bilge Uğurlar - Türkis Noyan

Klein Zaches, genannt Zinnober

© 2018, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2018

4. basım: Ocak 2025, İstanbul

Bu kitabın 4. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Ayça Sezen

Editör: Nükhet Polat

Düzeltili: Ebru Aydın

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak uygulama: Beyza Ceylan

Baskı ve cilt: Vizyon Basımevi Kağıtçılık Matbaacılık ve Yayıncılık
San. Tic. Ltd. Şti.

Beylikdüzü O.S.B Mah. Orkide Cad. No: 1/Z Beylikdüzü-İstanbul
Sertifika No: 52098

ISBN 978-975-07-5186-8

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

E.T.H. HOFFMANN
KÜÇÜK ZACHES
NAMIDIĞER
ZINNOBER
BİR MASAL

Almanca aslından çevirenler
Bilge Uğurlar - Türkis Noyan

E.T.A. Hoffmann'ın Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Gece Tabloları, 2012

Şeytanın İksirleri, 2014

Kedi Murr'un Hayat Görüşleri, 2016

Üstat Pire, 2019

Altın Çanak, 2021

ERNST THEODOR AMADEUS HOFFMANN, 1776'da Königsberg'de (bugünkü Kaliningrad) doğdu. Asıl adı Ernst Theodor Wilhelm Hoffmann'dır. Hukuk öğrenimi gördükten sonra 1800'de devlet memurluğuna atandı ve Prusya'nın işgali altında bulunan Polonya'da çalışmaya başladı. 1806'da Prusya'nın Napoléon güçleri tarafından yenilgiye uğratılmasına kadar bu görevinde kaldı. Hoffmann, 1814'e kadar müzik eleştirmenliği ve tiyatrolarda müzik yönetmenliği yaptı. 1811'de *Arlequin* adlı bir bale besteledi. Alman Romantizmi'nin ilk yazarlarından olan dostu Friedrich de la Motte Fouqué'nin *Undine* adlı masalını operalaştırması da bu döneme rastlar. Hoffmann, 1814'ten itibaren edebiyata yöneldi. 1814-1815 tarihli *Phantasiestücke in Callots Manier* (Callot Tarzı Düşlemler) adlı öykü kitabı, yazar olarak ün kazanmasını sağladı. 1816'da yeniden devlet hizmetine girerek Berlin Temyiz Mahkemesi'nde yargıçlık yapmaya başladı. *Şeytanın İksirleri* (1815-1816) ve *Kedi Murr'un Hayat Görüşleri* (1820-1822) adlı romanları, *Gece Tabloları* (1816-1818) ve *Die Serapionsbrüder* (Serapion Kardeşler, 1819-1821) adlı öykü derlemeleri büyük ilgi gördü. Hoffmann'ın peri masallarından doğaüstü felaket öykülerine kadar eşsiz hayal gücünü sergilediği eserleri, Çaykovski'nin bale süiti *Fındıkkıran* da dahil olmak üzere pek çok opera bestesine esin kaynağı oldu. Eserleriyle Honoré de Balzac, George Sand ve Théophile Gautier gibi isimlerin saygısını kazandı; Victor Hugo, Charles Baudelaire, Guy de Maupassant, Aleksandr Puşkin, Fyodor Dostoyevski ve Edgar Allan Poe'yu etkiledi. E.T.A. Hoffmann, 1822'de Berlin'de öldü.

BİLGE UĞURLAR, 1964'te İstanbul'da doğdu. 1982'de İstanbul Erkek Lisesi'ni, 1989'da Boğaziçi Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nü bitirdi. Rudolf Borchardt'ın *Gece Yatsı*, Peter Handke'nin *Don Juan*, Friedrich Schiller'in *Hayaletgören ve İhlamurlar Altında Gezinti*, Franz Grillparzer'in *Fakir Çalgıcı*, Sedomir Manastırı, Joseph Roth'un *Hotel Savoy*, E.T.A. Hoffmann'ın *Kedi Murr'un Hayat Görüşü*, *Küçük Zaches Namıdiğer Zinnober*, *Üstat Pire*, *Altın Çanak*, *Prenses Brambilla* ve Heinrich von Kleist'in *Michael Kohlhaas* adlı yapıtlarını Türkis Noyan'la birlikte çevirdi.

TÜRKİS NOYAN, 1929'da İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Alman Dili ve Edebiyatı'nı bitirdi. Stephan Gerlach'ın *Gerlach Seyahatnamesi*, Tobias Heinzelmann'ın *Osmanlı Karikatüründe Balkan Sorunu: 1908-1914* ve *Osmanlı'da Bir Köle: Brettenli Michael Haberer'in Anıları: 1585-1588* çevirdiği yapıtlardan bazılarıdır. Ayrıca Bilge Uğurlar'la birlikte Joseph Roth, E.T.A. Hoffmann, Friedrich Schiller ve Heinrich von Kleist çevirileri bulunmaktadır.

Birinci Bölüm

Küçük hilkat garibesi¹. – Bir rahibin burnu acil tehdit altında. – Prens Paphnutius'un ülkesine Aydınlanma'yı getirişi ve Peri Rosabelverde'nin soylu kadınlar manastırına girişi.

Şirin bir köyün biraz uzağında, yolun hemen kenarında, kızgın güneşin kavurduğu toprağın üzerinde fakir, üstü başı perişan bir köylü kadın boylu boyunca yatıyordu. Açlıktan kıvranan, susuzluktan kırılan, gücünü tamamen yitirmiş olan bu bahtsız kadın, ormanda ağaç ve çalı diplerinden güçlükle topladığı kuru dallarla tepeleme doldurduğu sepetinin ağırlığı altında yere yığılmıştı. Güçlükle nefes alan kadın, artık öleceğini ve böylece içler acısı sefaletinin bir anda biteceğini sandıysa da çok geçmeden bütün gücünü toplayıp odun sepetini sırtına bağladığı ipleri çözmeyi başardı ve yavaşça doğrularak hemen yakındaki çimenlik yerde ayağa kalktı. Bir yandan da sızlanıp feryat ediyordu: “Bütün dertler, çileler hep beni ve zavallı kocamı mı bulacak? – “Koskoca köy-

1. Özgün dilde kullanılan “Wechselbalg” sözcüğü, Ortaçağ Avrupa'sında kötü ruhlar ya da cinlerin yeni doğum yapmış kadının sağlıklı bebeğini alıp yerine çirkin, ucube bir bebek bıraktıklarına dair batıl inançtan kaynaklanır. (Ç.N.)

de bu kadar çalışıp ter döken, gene de sürekli fakirlik çeken, açlık giderecek kadar parayı bile zar zor kazanan hep biz mi olacağız? – Üç yıl önce, kocam bahçemizde toprağı bellerken çil çil altın bulduğunda, sonunda talihin bizden yana döndüğünü, bundan sonra iyi günler göreceğimizi sanmıştık; ama ne oldu! – Hırsızlar parayı çaldı, ev de ambar da yandı kül oldu, tarladaki ekinimizi dolu vurdu, yürek acımızın son raddesi ise, bütün köyün yüz karası ve maskarası olarak dünyaya getirdiğim şu küçük hilkat garibesiyile Tanrı'nın bizi cezalandırması oldu. – Bu çocuk Aziz Laurentius Yortusu'nda¹ iki buçuk yaşına bastı, ama örümceği andıran incecik bacakları üzerinde duramıyor, yürüyemiyor, konuşmak yerine kedi gibi hırıldayıp miyavlıyor. Üstelik bu uğursuz hilkat garibesi sekiz yaşındaki gürbüz bir erkek çocuğu gibi hapur hapur yemek yiyor, ama hiç semirmiyor. Tanrı ona da bize de acısın, anlaşılın bu çocuğu eziyet çekerek büyük zahmetlerle besleyip büyütmemiz gerekecek; belli ki bu bücür Parmak Çocuk giderek daha çok yiyip içecek, ama ömrü boyunca hiç çalışmayacak! Yoo, yooo, bu kadarına dünyada kimse katlanamaz! –Ah, keşke ölse– ölüp de kurtulsam!” Bu sözlerle zavallı kadın hıçkırığa hıçkırığa ağlamaya başladı, sonunda acıya boğulmuş bir halde gücünü tamamen yitirerek ağır bir uykuya daldı.

Kadın iki buçuk yıl evvel dünyaya getirdiği bu çirkin hilkat garibesinden yakınmakta haklıydı. İlk bakışta açıkçası acayıp, yamru yumru bir odun parçasını andıran şey, aslında iki karıştan bile küçük, ne idüğü belirsiz bir oğlan çocuğuydu; şimdi de boylu boyunca yatmış olduğu sepetin üzerinden sürünerek aşağıya inmiş, çimenlerin içinde hırıldayarak yuvarlanıyordu. Bu yaratığın ka-

1. Yortu günü 10 Ağustos'tur. (Ç.N.)

fası omuzlarının arasına gömülüydü, sırt yerine balkabağına benzer bir şişkinlik vardı ve göğüs kafesinden fındık dalı inceliğindeki bacakları sarkıyordu; kısacası bu çocuk ortadan yarılmış bir turpa benziyordu. Bulanık gören bir göz onda yüz diye bir şey seçemeyebilirdi, ancak daha keskin bir gözle bakıldığında, siyah taras taras saçların arasından çıkan uzun, sivri bir burun ve simsiyah ışıltayan bir çift ufacık göz hemen fark ediliyordu. Ayrıca çok yaşlı ve kırışık gibi görünen yüz hatları, onun küçücük bir adamotu¹ olduğu izlenimini veriyordu.

Daha önce belirtildiği gibi, kadın kederinden derin bir uykuya dalmış ve minik oğlu yuvarlana yuvarlana yanına sokulmuştu – işte tam o sırada, civardaki manastırda yaşayan hanımefendi² Fräulein von Rosenschön gezintiden dönerken o yoldan geçiyordu. Genç kadın birden durdu, doğuştan iyi niyetli ve merhametli biri olduğundan karşılaştığı perişanlık görüntüsünden çok etkilenmişti. “Ah, adaletli Tanrım,” diye söze başladı, “dünyada ne çok yoksulluk ve sefalet var! – Ah zavallı kadın! – Dünyaya gözünü açar açmaz çalışmak zorunda kalmış, gücünün yettiğinden fazla çalıştığı için açlık ve kederden yerlere serilmiş! – Onu görünce kendi âcizliğimi ve yetersizliğimi ilk kez derinden hissettim! Ah, keşke elimden gelse de ona dilediğimce yardım edebilsem! – Gene de, kötü kaderin zorla elimden almaya ve yok etmeye gücünün yetmediği, az da olsa hâlâ başvurabileceğim yeteneklerimi şu zavallı yaratığa yardım etmek için var gücümle ve sadakatle kullanacağım. Paraya hükmedecek gücüm olsa

1. Adını insanı andıran yumru biçimindeki köklerinden alan adamotu (Latince *mandragora officinarum*), insanı andıran biçimiyle mitolojide önemli bir yer tutar. Eski Yunan ve Roma dönemlerinde büyücülükte en sık kullanılan bitkilerden biridir. (Ç.N.)

2. Manastıra kabul edilme kurallarına uygun olan soylu kadınlar, rahibelik yemini etmeden manastırlarda ikamet edebilirlerdi. (Ç.N.)

bile bunun sana hiç yararı olmayacaktır, zavallı kadın, aksine belki durumunu daha da kötüleştirecektir. Senin de, kocanın da kısmetinde zenginlik yok, kısmetinde zenginlik olmayan kişiler, nasıl olduğunu kendileri de anlamadan ceplerindeki altınları kaybederler, zenginlik onlara sıkıntı ve üzüntüden başka bir şey getirmez, ellerine ne kadar fazla para geçerse o kadar fakirleşirler. Ama biliyorum ki bütün bu fakirlikten, bütün bu sefaletten daha çok şu küçük canavarı dünyaya getirmiş olmak senin yüreğini kemiriyor, o kötü, tekinsiz bir yük gibi sırtına yüklenmiş ve sen onu ömrün boyunca taşımak zorundasın. – Boy bos – yakışıklılık – güç – zekâ – evet bunlardan hiçbiri bu çocukta olmayacak, ama belki de ona başka bir yolla yardım etmek mümkündür.” Bu sözlerle genç kadın çimenlere oturdu ve ufaklığı kucağına almak istedi. Küçücük, huysuz Adamotu ise direniyor, bacaklarını açıp karşı koyuyordu, hırslayarak genç kadının parmağını ısır-maya kalkıştı, o ise: “Sakin ol, sakın ol, minik mayısböceği!” dedi ve elini çocuğun başının üzerinden başlayarak alnında ve yanaklarının üzerinde usulca gezdirdi. Bu okşayışla ufaklığın taras taras saçları giderek düzleşti ve sonunda alnından hoş, yumuşak bukleler halinde dimdik omuzlarından ve balkabağını andıran sırtından aşağılara döküldü. Ufaklık böylece yatıştı ve sonunda derin bir uykuya daldı. Fräulein Rosenschön onu özenle annesinin yanı başına çimenlerin üzerine yatırdı, cebinden çıkardığı küçük esans şişesinden çocuğun üstüne tılsımlı bir su serpti ve hızlı adımlarla oradan uzaklaştı.

Kısa süre sonra uykusundan uyanan kadın, kendini mucizevi bir şekilde canlanmış ve güçlenmiş hissetti. Sanki mükellef bir yemek yemiş, iyi cins bir şarap yudumlamış gibiydi. “Vay,” diye haykırdı, “bu kısacık uyku beni nasıl da avuttu, nasıl da rahatlattı! Ama güneş dağların arkasında kaybolmak üzere, artık hemen eve dön-

meliyiz!” Kadın bu sözlerle sepeti sırtına yüklemeye çalışırken içinde ufaklığın olmadığını fark etti, tam o sırada çocuk çimenlerin arasından doğrularak ciyak ciyak ağlamaya başladı. Annesi etrafa bakıp onu görünce şaşkınlık içinde ellerini çırparak haykırdı: “Zaches, Küçük Zaches, kim senin saçlarını böyle güzel taradı! Zaches, Küçük Zaches, bu kadar itici ve iğrenç bir çocuk olmasaydın, bu bukleler sana ne kadar da yakışırdı! Haydi gel artık, gir sepete!” Kadın çocuğu tutup boylu boyunca odunların üzerine yatırmak isterken, Küçük Zaches tepinerek annesine sırttı ve onun rahatça duyabileceği bir sesle, miyavlanmış gibi: “İstemiyorum!” dedi. “Zaches! Küçük Zaches!” diye haykırdı kadın kendinden geçmiş bir halde, “Sana kim konuşmayı öğretti? Peki! Madem bu kadar güzel taranmış saçların var, madem bu kadar mükemmel konuşuyorsun, o halde sen koşabilirsin de.” Kadın sepeti sırtına geçirdi, Küçük Zaches onun önlüğüne asılarak tutundu, böylece köye doğru yola çıktılar.

Rahibin evinin önünden geçtikleri sırada rahip biblio gibi güzel, altın bukleli üç yaşındaki en küçük oğluyla evin kapısında duruyordu. Rahip, kadının sırtında ağır odun sepetiyle ve önlüğünde asılı olarak sağa sola sallanan Küçük Zaches’le yaklaştığını görünce ona seslendi: “İyi akşamlar, Frau Liese, nasılsınız? Oldukça ağır bir yükü sırtlamışsınız, bu halde yola devam edemezsiniz, gelin, kapımın önündeki bankta biraz dinlenin, hizmetçi kız size serinletici bir içecek getirsin!” Frau Liese rahibin bu daveti tekrarlamasına fırsat vermeden sepetini yere bıraktı ve tam ağzını açıp muhterem pedere çektiği acılardan, yoksulluktan yakınmaya başlayacakken, Küçük Zaches annesinin hareketinden ötürü dengesini kaybetti ve havaya savrularak rahibin ayakları dibine düştü. Rahip hemen eğilip ufaklığı yerden kaldırdı, bir yandan da şöyle diyordu: “Ah, Frau Liese, ne kadar da güzel ve se-

vimli bir oğlunuz var! Böyle olağanüstü güzel bir çocuk sahibi olmak gerçekten de Tanrı'nın bir lütfudur." Bu sözlerle ufaklığı kollarının arasına alıp okşayan rahip efendi, o sırada hırçın Parmak Çocuk'un çirkin sesler çıkararak hırlayıp miyavladığını, hatta burnunu ısırma kalkıştığını fark etmiyor gibiydi. Frau Liese ise rahibin karşısında şaşkınlık içinde gözlerini kocaman açmış, sabit bakışlarla olanları seyrediyor, ne düşüneceğini bilemiyordu. "Ah, muhterem peder," diye sonunda ağlamaklı bir sesle konuşmaya başladı, "sizin gibi Tanrı'ya hizmet eden biri, Tanrı'nın –elbette nedenini gene bir tek O bilir– böyle iğrenç bir hilkat garibesiyse cezalandırdığı fakir, bahtsız bir kadınla elbette alay etmez!" "Ne saçma şeyler söylüyor bu kadıncağız! Alay etmek – hilkat garibesi – Tanrı'nın cezalandırması – ne demekmiş bunlar, ben şunu bilir, şunu söylerim, eğer karşımdaki kadın dünya güzeli oğlunu kalpten sevmiyorsa gözüne perde inmiş demektir. – Haydi öp beni, uslu küçük adam!" – Rahip ufaklığı bağrına bastı, ama Zaches gene, "İstemiyorum!" diye hırladı ve aynı anda ağzıyla pederin burnunu kapmaya çalıştı. – "Bakın şu azgın canavara!" diye atıldı Liese korku içinde. Fakat tam o anda rahibin oğlu konuşmaya başladı: "Ah, sevgili babacığım, sen o kadar iyi kalplisin, çocuklarla o kadar iyi anlaşıyorsun ki elbette onlar da seni tüm kalpleriyle severler!" "Duydunuz değil mi?" diye haykırdı rahip, o sırada gözleri mutluluktan ışıldıyordu. "Bakın bu güzel ve zeki çocuk neler söylüyor, duydunuz değil mi, Frau Liese, bu sizin az önce hakkında kötü konuştuğunuz sevgili oğlunuz Zaches. Görüyorum ki bu çocuk ne kadar güzel ve zeki olsa da onu hiçbir zaman beğenmeyeceksiniz. Dinleyin beni, Frau Liese, büyük ümitler vaat eden çocuğunuzu büyütüp yetiştirmem için bana bırakın. Gün geçtikçe artan yoksulluğunuz yüzünden bu çocuk size sadece bir yük

olacak, oysa benim için onu kendi oğlum gibi yetiştirmek bir mutluluk!”

Liese şaşkınlıktan bir türlü kendine gelemiyordu, tekrar tekrar haykırdı: “Ah, muhterem peder – muhterem peder, siz gerçekten ciddi misiniz, bu küçük biçimsiz şeyi yanınızda alıkoyup yetiştirmek ve beni bu hilkat garibesinin başıma açtığı dertlerden kurtarmak istediğinizi mi söylüyorsunuz?” – Fakat kadın bu minik adamotunun itici çirkinliğini rahibin önüne sürdükçe rahip daha da şevkleniyor ve Tanrı’nın ona böyle harika bir çocuk armağan etmekle onu kutsamış olduğunu, oysa kadının gözünü kör eden çılgınlığı yüzünden bunu hiç hak etmediğini ileri sürüyordu. Konuştukça hiddetlenen rahip, sonunda Küçük Zaches’i kapıldığı gibi koşarak eve girdi ve kapıyı içeriden sürgüledi.

Bütün bu olan biten karşısında Frau Liese adeta taş kesilerek rahibin kapısının önünde kalakaldı, ne düşüneceğini bilemiyordu. “Tanrı aşkına,” diye içinden geçirdi, “bizim saygıdeğer rahip efendiye neler oluyor da benim Küçük Zaches’im için deli divane oluyor, bizim budala bücürü güzel ve zeki bir oğlan çocuğuymuş gibi görüyor? – Neyse, Tanrı sevgili rahip efendinin yardımcısı olsun, o yükü benim omuzlarımdan alıp kendi sırtına yükledi, onu nasıl taşıyacak artık kendi bilir! – Oh! Odun sepeti ne kadar da hafifledi, ne de olsa Küçük Zaches artık üzerinde oturmuyor, o başımdan gideli en büyük derdimden kurtuldum!”

Bu sözlerle Frau Liese, sırtında odun sepeti, mutlu mesut yoluna devam etti!

Şimdilik ben bu konu hakkında suskun kalmayı tercih etsem de sen, değerli okur, manastırda yaşayan hanımefendi Fräulein von Rosenschön¹ ya da önceki adıyla

1. (Alm.) Gül güzeli. (Ç.N.)

Rosengrünschön'le¹ ilgili çok özel bir durumun söz konusu olduğunu mutlaka fark etmişsindir. Çünkü Küçük Zaches'in iyi yürekli rahip tarafından güzel ve zeki bir çocuk addedilip hemen kendi çocuğuymuş gibi kabul görmesinin nedeni, bu genç kadının çocuğun başını okşayıp saçını düzeltmesinin esrarengiz etkisinden ibaretti. Sen, sevgili okur, mükemmel keskin zekâna rağmen yanlış tahminlere kendini kaptırabilir, hatta manastırda yaşayan bu gizemli genç kadın hakkında hemen daha fazla bilgi edinmek için birçok sayfayı okumadan geçebilirsin ve bu da öykü açısından sakıncalı olur; iyisi mi sana şimdiden bu saygıdeğer hanımefendi hakkında tüm bildiklerimi anlatayım.

Fräulein von Rosenschön uzun boylu, asil ve haşmetli bir endamı, biraz kibirli ve hükmedici tavırları olan biriydi. İlk bakışta kusursuz bir güzellik diye nitelenebilecek olan yüzü, özellikle her zaman olduğu gibi donuk bir ciddiyet içinde yere doğru gözlerini diktiğinde yadırgatıcı, neredeyse tekinsiz bir izlenim yaratıyordu. Bu da aslında iki kaşının arasındaki çok özel, tuhaf bir çizgiden ileri geliyordu ve kimse manastırda yaşayan bir hanımefendinin alınına böyle bir çizgiyi pek de yakıştıramıyordu. Oysa çoğu zaman, özellikle güllerin açtığı güneşli, güzel havalarda yüzünde öyle bir zarafet ve güzellik belirirdi ki herkes kendisini onun o tatlı, karşı konulmaz sihriye kapılmış hissedirdi. Bu saygıdeğer hanımefendiyi ilk ve son kez görme mutluluğuna erdiğimde, o bir kadının en mükemmel görüldüğü, adeta çiçek açtığı yıllarında, hayatının doruk noktasındaydı. Bu hanımefendiyi güzelliğinin zirvesinde görebildiğim için kendimi çok şanslı sayıyorum, çünkü içimi ürperten bu muhteşem güzelliğin çok

1. (Alm.) Gül fidanı güzeli. (Ç.N.)

yakında kaybolacağını sanmıştım. Meğer yanılmışım. Köyün en yaşlıları, bu saygıdeğer genç kadını sanılandan çok daha uzun yıllardan beri tanıdıklarını, hanımefendinin görüntüsünün hiç değişmediğini, şimdi olduğundan ne daha yaşlı ne daha genç, ne daha çirkin ne de daha güzel göründüğünü söylüyorlardı. Yani onun üzerinde zamanın bir gücü yokmuş gibiydi, bu bile kimilerine hayret verici gelebilirdi. Keza bu konuya ciddiyetle kafa yoranlar da hayrete düşüyor, hatta kapıldıkları hayretten kendilerini bir türlü kurtaramıyorlardı. Bu durum en başta genç kadının adını taşıdığı çiçeklerle olan yakın ilişkisinde açıkça kendini gösteriyordu. Çünkü yeryüzünde ondan başka hiç kimse böylesine muhteşem, katmerli güller yetiştiremezdi, toprağa diktiği en kötü, en kuru gül fidanı bile, gülün en mükemmel, en görkemli haliyle çiçek açıyordu. Ayrıca söylentilere göre, genç kadın tek başına ormanda dolaşırken gaipten gelen birtakım seslerle konuşmalar yapıyormuş, bu sesler sanki ağaçlardan, çalılardan, pınarlardan, derelerden geliyormuş. Hatta bir keresinde onu gözetleyen genç bir avcının dediğine göre, genç kadın sık çalılıklar arasında duruyormuş ve o yörede hiç tanınmayan rengârenk tüylü birtakım kuşlar kanat çırparak etrafında uçuşuyorlarmış; belli ki ona sevgi gösterisinde bulunuyor, neşeli cıvıltılarla ve şakımalarla birtakım mutlu haberler iletiyorlarmış, o da sevinçle gülerek onlara karşılık veriyormuş. İşte bu yüzden de Fräulein von Rosenschön'ün manastıra girmesi kısa sürede civardaki herkesin dikkatini çekmişti. Rosenschön, o yörenin hükümdarı olan prensin emriyle manastıra kabul edildiğinden, manastırı da içine alan arazinin sahibi, aynı zamanda da yöneticisi olan Baron Prätexitatus von Mondschein¹ dehşetli

1. (Alm.) Ay ışığı. (Y.N.)

kuşuklar içinde kıvranmasına rağmen buna karşı çıkamamıştı. Mondschein, Rixner'in *Turnierbuch*¹ adıyla bilinen kitabında ve diğer kroniklerde Rosengrünschön Hanedanı'nı bulmak için boşuna uğraşmıştı. Bu nedenle otuz iki göbek soyağacını gösteremeyen bu genç kadının manastıra kabul edilme koşullarına uygunluğu bakımından kuşku duymakta haklıydı; sonunda durumu kabullenip gözyaşları içinde ona yalvararak en azından soyadını Rosengrünschön yerine Rosenschön olarak değiştirmesini istedi, çünkü bu ismin hiç değilse bir anlamı ve aynı ismi taşıyan ataları olabilirmiş. – Genç kadın, onu hoşnut etmek için bu ricayı yerine getirdi. Rencide olan Prätexitatus'un soyu sopu belli olmayan bu hanımefendiye karşı duyduğu hınç, çeşitli yollarla kendini gösterdi, ilk olarak da köyde giderek yayılan birtakım kötü dedikodulara yol açtı. Ormandaki sihirli konuşmaların dışında –aslında bu çok da önemli değildi– bazı kuşuklu durumlar da ağızdan ağza yayılmaya başladı ve genç kadının gerçek kimliğine yönelik bir belirsizliğin ortaya çıkmasına neden oldu. Muhtarın karısı Frau Anne'nin pervasızca ileri sürdüğüne göre, genç kadın pencereden dışarıya doğru her hapsirdiğinde, köydeki bütün sütler ekşiyormuş. Fakat bunun kanıtlanmasına fırsat kalmadan daha da beteri oldu. Okul müdürünün oğlu Michel, manastırın mutfağında gizlice kızarmış patateslerin tadına bakmak üzereyken hanımefendi onu suçüstü yakalamış ve gülümseyerek kınarcasına parmağını sallamıştı. O anda çocuğun ağzı sanki içinde kızgın bir patates dilimi varmış gibi açık kalmış ve ömür boyu bir daha da kapanmamıştı. Bu yüzden çocuk o gün bugündür yağın yağmur ağzının içine dolmasını diye si-perlikli, geniş kenarlı bir şapka takmak zorunda kalmıştı.

1. Georg Rixner'in *Turnierbuch* (Mızrak Dövüşü Turnuvaları, 1530) kitapçığı. İçinde önde gelen soylu ailelerin hanedan armaları yer almaktadır. (Ç.N.)

E.T.A. Hoffmann'ın ilk olarak 1819'da yayımlanan bu masalı, Aydınlanma'nın "ithal" edildiği ve akabinde şiirin yasaklanıp perilerin sınır dışı edildiği, masalların hor görüldüğü bir diyarı anlatıyor. Ülkede kalabilen tek peri Rosabelverde günlerden bir gün ormanda sırtında küçük oğlunu taşıyan bir köylü kadınla karşılaşır. Köylü kadının oğlu Zaches, sevimsiz, kötü huylu, çirkin ve annesinin bile tahammül edemediği bir hilkat garibesidir. Peri, merhamet duyduğu oğlana bir tılsım bahşeder: Bundan böyle, bu tuhaf yaratık kendisine bakan insanlar tarafından dünya güzeli ve akıllı bir insan olarak görülecektir. Küçük Zaches, büyüyüp muhteşem Zinnober olarak başarı merdivenlerini birer birer tırmanır, olaylar gelişir.

Alman edebiyatının klasikleri arasında yerini alan *Küçük Zaches Namıdğer Zinnober*, gerçeklik ile masalsılığın usta bir dengeyle harmanlandığı, Aydınlanmacı akla yönelik kimi zaman körlüğe varan tutkunun satirik bir üslupla eleştirildiği bir başyapıt.

#dünyaklasikleri #almanklasikleri #masal #gerçeklik #denge
#satirik #başyapıt

Kapak resmi: Jacques Callot

can

 canyayinlari.com | f | s | t canyayinlari

masal

ISBN 978-975-07-5186-8

9 789750 751868